

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>

مجاز:

برآشفت ایران و برخاست گرد
همی هر کسی کرد ساز نبرد.

فردوسی

واژه ایران در معنای حقیقی (کشوری است در حوزه جغرافیایی جهان) اما در این بیت در معنای غیر حقیقی؛ (مردم ایران یا سپاه ایران) به کار رفته است

مجاز:

کاربرد واژه در غیر معنای واقعی (نا نهاده ی) آن است و این کاربرد در زبان روزمره و محاوره و گفتگوی مردم بسیار زیاد است . مثلا وقتی می گوئیم این حوض بزرگ است.(حوض) معنای حقیقی دارد اما در جمله ی حوض یخ زد ؛ منظور از حوض معنای نا نهاده و غیر واقعی آن (آب) است.

در مجاز بین معنای نهاده (حقیقی) و معنای نا نهاده (غیر حقیقی) پیوندی وجود دارد که سبب درک و دریافت معنی نا نهاده می شود. برای اینکه ذهن خواننده از معنی حقیقی دور شود ؛ و به سمت معنای غیر حقیقی (نا نهاده) هدایت شود لازم است قرینه ای در کلام باشد .

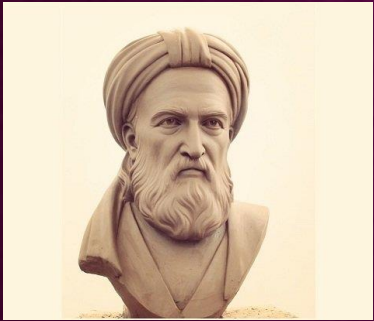
علاقه ی مجاز : رابطه و پیوندی که بین معنی نهاده و نا نهاده ی یک واژه وجود دارد

قرینه ی مجاز: نشانه ای است در کلام که ذهن خواننده را از معنی نهاده به سوی معنی نا نهاده ی آن سوق می دهد مثلا در جمله ی بالا (حوض یخ زد) یخ زدن قرینه است که ما را از معنای اصلی آن دور میکند و به معنی نا نهاده حوض ؛ یعنی آب سوق می دهد. علاقه و پیوندی که بین حوض و آب وجود دارد که با گفتن حوض ؛ آب داخل حوض را اراده کردیم (مظروف بودن حوض برای آب است)

مثال های دیگر

ماه ؛ دشت لاله هارا روشن کرده بود .

معنای نا نهاده ی ماه : نور ماه است و قرینه آن (روشن کرد) است و علاقه و پیوند آن وابستگی نور ماه به ماه است.

از بیهقی : جهان خوردم و کار ها راندم .

جهان در معنی نا نهاده (نعمت های جهان است) و قرینه ی آن خوردن می باشد که متوجه می شویم علاقه و پیوندی بین جهان و نعمت های جهان وجود دارد

نظامی: به یاد روی شیرین بیت می گفت چو آتش تیشه می زد کوه می سفت بیت در معنی نهاده :

سخن شاعرانه و معنی نا نهاده ی آن: کوچک ترین واحد کلام در شعر است . چنین کاربرد هایی را در سخن شاعرانه و نیز کلام عادی بسیار سراغ داریم . در این بیت سه

واژه در معنی نا نهاده به کار رفته است . <https://konkur.info>

خروشی بر آمد ز دشت و ز شهر
فردوسی

غم آمد جهان را از آن کار بهر

دشت:

در معنی نهاده: صحرا
در معنی نا نهاده: مردم حاضر در دشت شهر. معنای
نهاده: نام و مکان زندگی. معنای نا نهاده: مردم ساکن در شهر جهان. معنای نهاده
:دنیا معنای نا نهاده مردم جهان .

مهم ترین نوع مجاز

در کاربرد معنای مجازی : گاهی معنای نا نهاده را با علاقه و رابطه ی (شباهت) به جای معنای نهاده استفاده می کنند.

مثال: به جای چشم : به علتی شباهتی که چشم با گل نرگس دارد می گویند نرگس .

در بیت زیر : از من غم زده دل می طلبد غمزه دوست دوستان دلبر ما نرگس گویا دارد

معنای حقیقی نرگس : (گلی با گلبرگ های سفید) معنی نا نهاده آن (چشم)

مثال دیگر برای مجاز به علاقه شباهت:

ز سنبل کرد بر گل مشک بیزی

ز نرگس بر سمن سیماب ریزی

در این بیت واژگان زیر در معنی مجازی (نانهاده) به کار رفته اند. سنبل: زلف گل: صورت

مشک بیزی: پریشان کردن موی

نرگس: چشم سمن: صورت سیماب ریزی: اشک ریختن

خود ارزیابی :

1 (معنای نهاده (حقیقی) و نهاده (مجازی) را در واژه های مشخص شده بررسی کنید.

الف) چرخ

درخت تو گربار دانش بگیرد به زیر آوری چرخ نیلوفری را ناصر خسرو
معنی نهاده: ابزاری که حرکت دورانی دارد معنی نهاده: فلک، روزگار، آسمان که با توجه به علاقه
شبهت استعاره مصرحه نیز هست از جهت گرد بودن

ب) سر

سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی چه خیالها که گذر کرد و گذر نکرد خوابی سعدی

معنی نهاده: عضوی از بدن انسان، بالاترین عضو بدن معنی

نهاده: تصمیم، قصد، عزم، فکر، اندیشه، خیال

پ) سینه

سینه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگویم شرح درد اشتیاق مولانا

معنی نهاده: عضوی از بدن، قفسه ی سینه معنی نهاده: انسان غمگین، عاشق درد کشیده، در شعر

نی نامه ی مولوی مجاز از انسان صاحب دل <https://konkur.info>

در سروده‌های زیر مجاز را مشخص کنید:

الف) فردا که آن شهر خاموش / در حلقه شهر بندان دشمن / از خواب دوشینه
برخاست / دیدند / زان مرغ فریاد و آتش / خاکستری سرد برخاست

فردا: معنی نانهاده (آینده) شهر: معنی نانهاده (مردم ساکن شهر) مرغ: معنی نانهاده (ققنوس)

پ) چرا چون لاله خونین دل نباشیم که با ما نرگس او سرگران کرد حافظ

نرگس: معنای نانهاده (چشم به علاقه‌ی شباهت)

ت) دل عالمی بسوزی چو عذار بر فروزی تو از این چه سودداری که نمی‌کنی
مدار!؟ حافظ

نگین: معنای نانهاده (انگشتر با علاقه‌ی جزییه)

3) در بیت زیر مجاز و قرینه را مشخص نمایید:

دست فلک ز کارم وقتی گره گشاید کز یکدگر گشایی زلف گره گشا را فروغی بسطامی

دست مجاز از انگشتان با قرینه ی گره گشودن که توسط دست باز می شود. ✓ علاقه ی الیه

4) بیت زیر را از نظر فکری و ادبی بررسی نمایید:

سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم وز این درخت همین میوه غم است برم جامی

از نظر ادبی: جناس ناقص اختلافی: بروسر تشبیه: سربه درخت شکوفه دار. وجه شبه سپید شدن (تشبیه

گسترده) مجاز: سر با معنای نانهاده، مو تشبیه بلیغ اضافی: میوه ی غم (تشبیه فشرده) درخت در

مصرع دوم: استعاره مصرحه از مو واج آرایی: تکرار: درخت مجاز به علاقه ی شباهت، درخت

مصرع دوم

از نظر فکری: تاسف شاعر بخاطر از دست دادن دوران جوانی و رسیدن ایام پیری و غم و اندوه. و تاسف از

اینکه چرا ایام جوانی را مغتنم ندانسته!! <https://konkur.info>

5) وزن واژه بیت زیر را مشخص کنید:

بضاعت نیاوردم الا امید

خدایاز عفوم مکن ناامید

سعدی

ب ض ا ع ت	ن ی ا و ر	د م ا ل لا	ا م ی د
خ د ا ی ا	ز ع ف و م	م ک ن ن ا	ا م ی د
__ U	__ U	__ U	_ U
فعولن	فعولن	فعولن	فعل

1) غزل زیر را از نظر تاریخ ادبیات، سبک شناسی، موسیقی شعر بررسی و تحلیل کنید :

من ندانستم از اول که تو بی‌مهر و وفا بعهده نابستن از آن به که ببندی و نیاید دوستان عیب‌کنندم که چرا دل به تو دادم باید اول به تو گفتن که چنین خوب چرا ای شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایعشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت همه سهل است، تحمل نکنم بار جدایی گفته بودم چو بیایی، غم دل با تو بگویم چه بگویم؟ که غم از دل برود چون تو بیایان نه خال است و زنخدان و سر زلف پریشان که دل اهل نظر برد؛ که سرّی است خدایی تو مپندار که سعدی ز کمندت بگریزد چون بدانست که در بند تو، خوش‌تر ز رهایی "سعدی"

غزلی از سعدی، خداوندگار مسلم ملک سخن، در قرن هفتم هجری است. با سبک عراقی و با بیانی نرم و لطیف و عاشقانه. سعدی در غزلیاتش از تکلف دوری کرده، اگرچه به زبان فارسی بسیار تسلط داشته است. استفاده از مجاز و استعاره‌های قابل فهم و ساده اشعار او را آسان نموده است. با تمام تخیل و لطافتی که در اشعارش وجود دارد سعی کرده، کلمات را در جای خود قرار دهد که خود هنر بزرگی است (ویژگی سهل و ممتنع بودن کلام سعدی که وجه تمایز اثرش) است.

سبک عراقی: به سبکی از شعر فارسی گفته می شود که از اواخر قرن ششم تا قرن نهم رواج و ادامه داشته است. نام این سبک از عراق عجم گرفته شده، اما رواج این سبک محدود به سرزمین عراق عجم نبود و در نواحی دیگر رواج داشته است.

ابوالفرج رونی، سیدحسن غزنوی و جمال الدین اصفهانی از بنیان گذاران و کمال الدین اصفهانی، سعدی، عراقی، حافظ از نمایندگان این سبک به شمار می روند. از نظر موسیقی: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن بحر: رمل مثنیّه مخبون محذوف

2) متن زیر را از نظر زیبایی شناسی بررسی نمایید: «فرش باد صبا را گفته‌ها فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بیرورد. درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.» «سعدی»

این متن از دیباچه‌ی گلستان سعدی است. از بهترین نمونه‌های تحمیدیه در ادب فارسی. با نثر آهنگین و مسجع و موزون و سرشار از معانی لطیف و در اوج بلاغت.

از نظر ادبی:

فراش بادصبا: اضافه تشبیهی (تشبیه فشرده)/فرش زمردین: استعاره از سبزه ها/دایه ابر بهاری: اضافه تشبیهی (فشرده) سعدی با تشبیه ابر بهاری به دایه نه مادر، نهایت بلاغت و هنرمندی را بکار گرفته است بنات نبات: اضافه تشبیهی/جناس ناهمسان (تشبیه فشرده) مهد زمین: اضافه تشبیهی (فشرده) سجع: گفته، فرموده، نهاده/بگسترده، پیرورد قبای سبز ورق: اضافه تشبیهی (فشرده) ورق: برگ درختان نهایت استادی سعدی در کاربرد هنرمندانه صورخیال (ورق را بجای برگ درختان بکار برده است) اطفال شاخ: اضافه تشبیهی (فشرده) قدوم ربیع: تشخیص کلاه شکوفه بر سر درختان گذاشتن: تشخیص مراعات نظیر: خلعت، قبا/فراش، فرش، بگسترده فراش، فرش: جناس ناهمسان افزایشی درخت، نوروز، شکوفه، ورق/قدم، سر تلمیح: آیه ی (الم نجعل الارض مهادا)؟ مراعات نظیر: باد، درخت، نبات

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>